



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 112/2017
18.05.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Бранка Станића и Гордане Ајншпилер-Поповић, чланова већа, у привредном спору тужиоца Предузећа за спољну и унутрашњу трговину „АА“ ... - ..., улица ... број ..., кога заступају адвокати Желимир Чабрило и Светлана Белопавловић Чабрило из ..., против туженог Мешовито предузеће за производњу и трговину „ББ“ ..., ... број ..., кога заступа Лидија Марковић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговора о оснивању привредног друштва, вредност предмета спора 2.294.117,00 евра, одлучујући о ревизији туженог, изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 2396/15 од 01.12.2016. године, у седници већа одржаној 18.05.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија туженог.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуде Привредног апелационог суда Пж 2396/15 од 01.12.2016. године тако што се жалба тужиоца одбија и потврђује пресуда Привредног суда у Београду П 16161/2010 од 01.07.2013. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом накнади трошкове другостепеног и ревизијског поступка у износу од 2.262.000,00 динара у року од 8 дана по пријему отпавка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 2396/15 од 01.12.2016. године преиначена је пресуда Привредног суда у Београду П 16161/2010 од 01.07.2013. године тако што је усвојен захтев тужиоца и утврђено да је ништав уговор о оснивању друштва са ограниченом одговорношћу „ВВ“ ..., закључен дна 25.05.2005. године између тужиоца и туженог Мешовитог предузећа за производњу и трговину „ББ“ из ..., те обавезан тужени да тужиоцу надокнади парничне трошкове у износу од 3.558.274,00 динара.

Тужени је против овакве пресуде другостепеног суда изјавио благовремену и дозвољену ревизију због битне повреде поступка учињене пред другостепеним судом и погрешне примене материјалног права.

Тужилац у одговору на ревизију оспорио је све ревизијске наводе туженог.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама разлога прописаних одредбом члана 408. ЗПП и установио да је ревизија туженог основана.

Побијана пресуда није захваћена битном повредом из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на чије постојање ревизијски суд пази по службеној дужности, као ни повредом на коју се ревизијом указује.

Према утврђеном чињеничном стању парничне странке су 25.05.2005. године закључиле уговор о оснивању „ВВ“ са седиштем у Уговором је утврђен оснивачки капитал укупне вредности у износу од 2.294.117,00 динара од чега 500 евра у новцу и 2.293.617 евра у стварима. Обавеза тужиоца је била да уплати износ од 250 евра и унесе непокретну имовину у вредности од 1.078.000,00 евра. Процена вредности унете имовине извршена је одлуком управног одбора од 13.05.2005. године. У време доношења одлуке управног одбора статутом правног претходника тужиоца је било прописано да је за доношење одлуке о располагању имовином велике вредности надлежна скупштина акционара. Током 2004. године спроведен је поступак приватизације правног претходника тужиоца путем прикупљања понуда заинтересованих купаца. У том поступку је прихваћена понуда „АА“ ..., након чега је то привредно друштво преузело 100% акција субјекта приватизације. У проспекту за приватизацију, поред осталих података, биле су наведене и некретности субјекта приватизације. Приватизацијом нису биле обухваћене непокретности унете као оснивачки удео правног претходника тужиоца у новоосновано привредно друштво „ВВ“. Према записнику са 33 седнице управног одбора „ГГ“ одржане 13.05.2005. године усвојен је дневни ред у коме је под тачком 3 била информација везана за иницијативе за оснивање предузећа „ББ“, „ДД“ и др. Под овом тачком дневног реда директор правног претходника тужиоца је истакао да је предузеће „ББ“, заинтересовано за оснивање заједничког предузећа у коме би то предузеће имало власнички удео до 55%, док би „ГГ“ у ту сврху уступио тренутно неискоришћени пословни простор у Иницијатива менаџмента да се настави са оснивањем наведених предузећа једногласно је подржана. На 34. седници управног одбора предузећа „ГГ“ одржаној 20.05.2005. године под тачком 1 дневног реда било је усвајање записника са 33. седнице, који је без примедби једногласно усвојен. У усвојеном записнику са 33. седнице управног одбора је, поред осталог, била и констатација да је по донетој одлуци са те седнице управног одбора потписан уговор о оснивању заједничког предузећа са „ББ“ ..., као и опредељењу улога и процент учешћа удела, предмету и врсти улагања, те именовану

ЂЂ и ЕЕ за чланове управног одбора новооснованог привредног друштва. Уговор о оснивању предузећа „ВВ“ закључен је 22.05.2005. године између „ГГ“ и туженог „ББ“. Одредбом члана 15. тог уговора прописано је да уписани уплаћени капитал друштва при оснивању износи 500 евра у динарској противвредности и 2.293.617 евра у стварима прерачунате по званичном курсу на дан процене. У члану 16. оснивачког уговора било је прописано да „ГГ“ као свој улог уноси 250 евра у новцу и 1.078.000 евра у стварима – пословном простору у ... број ... у ..., површине 1650м² динарске противвредности 577.500 евра, 4 канцеларије у ... број ... у ... површине 100м² укупне вредности 100.000 евра у динарској противвредности, малопродајни објекат у ... број ... - продавницу површине 169м² у динарској противвредности 253.500 евра, магацин у приземљу на галерији површине 168м² у динарској противвредности 67.200 евра, као и галерију у продавници у ... број ..., површине 114м² у динарској противвредности 79.800 евра. Одредбом члана 20. оснивачког уговора утврђени су оснивачки удели и то за „ГГ“ 47%, а за „ББ“ 53%. Уговор је оверен и потписан од стране директора уделничара ЂЂ и ЖЖ. Иста лица су потписала и споразум о утврђивању вредности неновчаних улога у стварима, који је оверен под бројем Ов ... од 25.05.2005. године. Тим споразумом је утврђена вредност унетих ствари од стране „ГГ“ у износу од 1.078.000 евра и „ББ“ у износу од 1.215.617 евра. Решењем Агенције за привредне регистре број ... од 01.06.2005. године уписано је оснивање друштва за производњу, промет и услуге „ВВ“

На темељу оваквог чињеничног стања другостепени суд је преиначио одбијајућу одлуку првостепеног суда по тужбеном захтеву тако што је исти усвојио и утврдио да је уговор о оснивању друштва са ограниченом одговорношћу „ВВ“ из ... закључен 25.05.2005. године између тужиоца и туженог мешовитног предузећа за производњу и трговину „ББ“ из ... ништав. Таква одлука је утемељена на становишту да генерални директор правног претходника тужиоца ЂЂ није имао овлашћење да закључи уговор о оснивању „ВВ“, јер није постојала одлука Управног одбора о оснивању тог друштва. Како надлежни орган правног претходника тужиоца није ни накнадно одобрио радње свог статутарног заступника, већ се истој противио, тако закључени оснивачки уговор привредног друштва „ВВ“ од 22.05.2005. године у односу на тужиоца не производи правна дејства, већ се ради о ништавом правном послу. Осим тога, другостепени суд је и становишта да се спорни уговор сагласно одредби члана 398а Закона о предузећима није магао закључити без претходне сагласности Агенције за приватизацију о дозволи располагања имовином правног претходника тужиоца унетом као његов оснивачки улог у новоосновано привредно друштво. То становиште се заснива на тврдњи да уступање просталих акција акцијском фонду у поступку приватизације друштвеног капитала правног претходника тужиоца не води промени власништва капитала, јер акцијски фонд не стиче власништво према друштвеном капиталу већ постаје његов својеврсни тутор. Ово из тог разлога што је одредбом члана 9. Закона о акцијском фонду, акцијски фонд дужан да у одређеном року прода пренете му акције. Стога другостепени суд налази да је правни претходник тужиоца располагао непокретном имовином у претежном друштвеном власништву без сагласности Агенције за приватизацију.

Такво располагање се коси са императивном одредбом члана 398а Закона о предузећима због чега тај суд сагласно одредби члана 103 Закона о облигационим односима и утврђује да је спорни оснивачки уговор Привредног друштва „ВВ“ ништав.

Међутим, Врховни касациони суд је становишта да је таква одлука другостепеног суда заснована на погрешној примени материјалног права. Ово, најпре, из тог разлога што је оснивачки уговор „ВВ“ у целости произвео сва њиме прописна облигациона и статусна правна дејства даном извршених уговорних обавеза о упису и преносу оснивачког капитала и спроведеном поступку уписа његовог оснивања од стране Агенције за привредне регистре. Отуда се правна ваљаност оснивачког уговора могла спорити само кроз поступак оспоравања извршеног уписа новооснованог друштва у роковима и под условима прописаним одредбом члана 69. Закона о регистрацији привредних субјеката („Службени гласник РС“, бр. 55/2004, 61/2005, 111/09). Том одредбом је било прописано да се регистрација података о привредном субјекту, укључујући регистрацију и његовог оснивања, сматра ништавом, ако се, поред осталог, ради о регистрацији извршеној на основу документа издатог у незаконито спроведеном поступку или документа са неистинитим подацима. То значи да се и питање овлашћења законског заступника правног претходника за закључење оснивачког уговора могло истаћи у поступку оспоравања уписа новооснованог друштва. Након тога, а по протеклу објективног и субјективног рока за подизање тужбе за утврђење ништавости уписа накнадно утврђење ништавости оснивачког уговора по општим правилима облигационог права имало би само деклараторни значај. Међутим, тако декларисана ништавост оснивачког уговора не би била од утицаја на отклањање правних последица ништавости кроз враћање некретнина унетих као оснивачки улог у новоосновано друштво, јер су те некретнине сагласно одредби члана 13. став 6. Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС“, број 125/2004) постале својина новооснованог друштва.

Са друге стране, правно је неуметељено становиште другостепеног суда да је законски заступник тужиоца прекорачио овлашћења заступања у закључењу оснивачког уговора привредног друштва „ВВ“. Не може се прихватити тврдња да је такав поступак био у супротности са одредбом члана 87. Закона о облигационим односима. У спроведеном поступку није утврђено да је законски заступник правног претходника тужиоца имао било каква ограничења у заступању. Стога, а на темељу одредбе члана 323. став 4. Закона о привредним друштвима он је био овлашћен да без посебног пуномоћја управног одбора, закључи спорни оснивачки уговор. У таквој чињеничној и правној ситуацији закључени оснивачки уговор обавезује и заступано друштво и противну уговорну страну сагласно одредби члана 75. став 1. Закона о облигационим односима. Осим тога, предузете радње заступања правног претходника тужиоца у закључењу спорног оснивачког уговора су и верификоване од стране његовог управног одбора. То произилази из садржине записника са 34. седнице управног одбора одржане 27.05.2005. године. У том записнику је

констатовано да је на 33. седници донета одлука о оснивању заједничког предузећа са „ББ“ ..., опредељеном улогу и проценту учешћа удела, предмету и врсти улагања „ББ“ ... и извршено именоване чланова управног одбора новооснованог друштва „ВВ“. Стога, независно од оспоравања садржине записника са 33. седнице управног одбора одржане 13.05.2005. године од стране појединих чланова тог органа, нема места тврдњи да том приликом није донета одлука о оснивању „ВВ“ са оснивачким улогом „ББ“ од 53% и правног претходника тужиоца од 47%. Ово из тог разлога што садржина записника са 34. седнице управног одбора није спорна. Поједини сведоци су оспорили само формално постојање одлуке са 33. седнице управног одбора да се оснује ново друштво. Стога њихови искази не могу дерогирати правни значај и садржину записника са 34. седнице управног одбора из кога се несумњиво види да су чланови тог органа не само упознати са оснивањем новог привредног друштва већ су и извршили именоване својих представника у управни одбор новооснованог привредног субјекта. Тиме је директно потврђена правна ваљаност заступничких активности директора правног претходника тужиоца, чак и у претпостављеној ситуацији о основаној тврдњи саслушаних сведока по којој је уговор о оснивању привредног друштва „ВВ“ потписан без претходно донете одлуке управног одбора правног претходника тужиоца.

Такође, правна ваљаност спорног оснивачког уговора не може се спорити ни позивом на одредбу члана 398а Закона о предузећима („Службени СФРЈ 29/96, 33/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/2001, 36/2002). Ово, најпре, из тог разлога што отуђење имовине предузећа које послује са већинским друштвеним капиталом без претходне сагласности Агенције за приватизацију не води апсолутној ништавости таквог правног посла. Напротив, одредбом става 2. тог члана прописано је да одлуку донету супротно одредби става 1. може поништити само Агенција надлежна за послове приватизације. То даље значи да одлука донета супротно одредби члана 398а став 1. Закона о предузећима не производи правно дејство само у случају када је поништена од стране Агенције за приватизацију. У конкретном случају нема доказа да је одлука управног одбора правног претходника тужиоца донета на 33. седници од 13.05.2005. године поништена од стране Агенције за приватизацију. Напротив, у спису се налази допис Агенције од 06.05.2005. године из кога се види да се правни претходник тужиоца обраћао истој са захтевом да му се одобри располагање непокретном имовином. Међутим, тим дописом Агенција га обавештава да он нема исказан друштвени већ акцијски капитал, због чега му није ни потребна тражена сагласност. Дакле, неспорно је да је правни претходник тужиоца пре донете одлуке за закључење спорног оснивачког уговора од 13.05.2005. године претходно затражио сагласност Агенције за отуђење непокретности које су представљале његов оснивачки улог и тим поводом добио одговор да му тражена сагласност није потребна. Стога, и у случају претпостављене основаности тврдње другостепеног суда да се уступањем акција правног претходника тужиоца Акцијском фонду није променило друштвено власништво на његовој непокретној имовини, нема места становишту да се из тог разлога закључени оснивачки уговор сматра ништавим сагласно одредби члана 103. Закона о облигационим односима. Јер, закључење оснивачког уговора без претходне

сагласности Агенције за пренос непокретне имовине као оснивачког улога могао би се окарактерисати као апсолутно ништав правни посао само у случају да је таква санкција изричито била прописана одредбом члана 398а Закона о предузећима. Цитираном одредбом није прописана санкција апсолутне ништавости, већ је само допуштено поништење одлуке о отуђењу непокретне имовине у друштвом власништву донете без претходне сагласности Агенције. Тиме се законом допушта само побијање спорног оснивачког уговора из разлога релативне ништавости због чињенице да се одлуком о оснивању новог привредног друштва извршио пренос непокретне имовине правног претходника тужиоца као његовог оснивачког улога супротно одредби члана 398а Закона о предузећима. Међутим, Агенција за приватизацију није тужбом тражила да се та одлука поништи. Шта више она није ни својом одлуком поништила располагање непокретном имовином правног претходника тужиоца, јер је сматрала да он и нема исказан друштвени, већ акцијски капитал. Такво становиште Агенције се потврђује и решењем Трговинског суда у Београду број Ефи 6628/03 од 31.07.2003. године из кога се види да капитал правног претходника тужиоца чини акцијски капитал са правом управљања и акцијски капитал без права управљања. Зато се на темељу тих чињеница несумњиво може закључити да становиште другостепеног суда о отуђењу непокретне имовине правног претходника тужиоца без претходне сагласности Агенције за приватизацију представља произвољно тумачење и примену одредбе члана 398а Закона о предузећима. Због тога је и тврдња другостепеног суда да је спорни уговор о оснивању „ВВ“ апсолутно ништав јер је сагласно одредби члана 103. Закона о облигационим односима закључен противно императивној одредби члана 398а Закона о предузећима и чињенично и правно неприхватљива.

То су разлози због којих је Врховни касациони суд на темељу одредбе члана 416. став 1. ЗПП усвојио ревизију туженог и одлучио о тужбеном захтеву као у изреци. Осим тога, а на темељу одредбе члана 165. став 2. ЗПП, донета је и одлука којом је тужилац обавезан да туженом надокнади трошкове другостепеног и ревизијског поступка у укупном износу од 2.262.000,00 динара. Туженом су признати трошкови заступања на рочишту пред другостепеним судом у износу од 66.182,00 динара, трошкови састава две ревизије у износу од по 123.364,00 динара и таксе на ревизију и ревизијску одлуку у укупном износу од 1.950.000,00 динара. Досуђени трошкови су одмерени у висини прописаној важећом адвокатском тарифом, односно у висини важеће таксене тарифе прописане Законом о судским таксама.

**Председник већа – судија
др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић